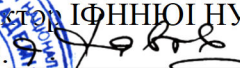

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ТА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІФННЮІ НУ «ОЮА»
проф. Роман САВЧУК
«2» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА
ОК 14

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
ступінь вищої освіти	бакалавр
галузь знань	08 Право
спеціальність	081 Право
освітня програма	Право

Розробник програми: к.філол.н., доц. Кисляк Леся Несторівна
Затверджено на засіданні кафедри загальноправових та гуманітарних дисциплін
(протокол № 1 від 30.08.2024 р.)

В.о.завідувача кафедри загальноправових та
гуманітарних дисциплін

Лілія КОРИТКО

Начальник навчального відділу

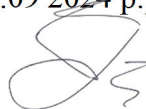
Ірина ЯЦКІВ

Гарант освітньої програми

Роман САВЧУК

Науково-методична рада (протокол № 1 від 02.09 2024 р.)
Голова науково-методичної
ради

Олег БЕЗНОСЮК

Заступник директора

Олег БЕЗНОСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Опис освітнього компонента					
Назва освітнього компонента	<u>Історія держави та права</u> <u>History of the State and Law</u>				
Освітня програма	Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».				
Рівень вищої освіти	Форма навчання	Тип	Курс	Семестр	Обсяг, кредит / год
Перший (бакалаврський) рівень	Денна, заочна форма навчання	О	1	1, 2	денна ф/н – 6/180, заочна ф/н – 6/180
Короткий опис предметної сфери	Дисципліна «Історія держави та права» включає в себе дві частини. Перша частина: Історія держави та права зарубіжних країн, друга частина: Історія держави та права України. Обидві частини формально можуть виступати як окремі самостійні дисципліни, але їхні матеріали є взаємопов'язаними між собою. Обидві частини сформовані за принципом хронологічної послідовності викладення матеріалу. Історія держави і права – фундаментальна юридична дисципліна, яка вивчає засоби і шляхи розвитку держави і права у якості єдиного феномену, як цілісного механізму взаємодії усіх його частин. Вона спрямована на пізнання процесів становлення та еволюції правових та державних структур, виявлення їх специфіки та своєрідності, з одного боку, та загальних закономірностей розвитку – з іншого. Предметом навчальної дисципліни «Історія держави та права» є генезис усієї системи правового регулювання відносин у суспільстві в процесі загального розвитку цивілізації, аналіз взаємовідносин права і держави у різних державно-правових системах, а також визначення загальних закономірностей формування становлення, розвитку та трансформації державного і суспільного ладу, правових систем конкретних країн світу на різних стадіях їх розвитку. Друга частина програми цієї дисципліни присвячена вивченню процесів виникнення, становлення, розвитку різноманітних типів і форм держави та права, а також державно-правових інститутів, суспільно політичних систем, що функціонували на території України та інших країн у їхній історичній конкретності та хронологічній послідовності до сучасності.				
Викладач освітнього компонента	Кисляк Леся Несторівна , доцент кафедри загальноправових та гуманітарних дисциплін Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат філологічних наук, доцент				
Мова викладання	Українська				

Передумови	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з історії та культури України, правознавства, загальної теорії держави та права, філософії, політології та інших дисциплін, які формують загальні та фахові компетенції.
-------------------	---

Пострекізити	Вивчення курсу «Історія держави та права» є своєрідним вступом до спеціальних юридичних дисциплін – окремих галузей права: конституційного, адміністративного, цивільного, господарського, трудового, сімейного, кримінального та ін., підґрунтям для вивчення дисциплін на першому та другому освітніх рівнях, з метою формування глибоких та всебічних теоретико-прикладних знань та навичок у сфері професійної діяльності.
---------------------	--

2. Структура освітнього компонента		
Види навантаження	Денна форма год.	Заочна форма год.
Кількість кредитів / год	6/180	6/180
Усього годин аудиторної роботи, у т. ч.:	60	30
• лекційні заняття, год.	28	18
• практичні заняття, год.		
• семінарські заняття, год.	32	12
• лабораторні заняття, год.		
Усього годин самостійної роботи, у т. ч.:	120	150
• контрольні роботи, к-сть / год.		
• індивідуальне науково-дослідне завдання, год.	10	10
• підготовка до аудиторних занять та контрольних заходів, год.	110	140
Екзамен	+	+
Залік	+	+

3. Мета і завдання освітнього компонента	
Мета навчальної дисципліни	Мета викладання навчальної дисципліни «Історія держави та права» полягає у набутті студентами необхідних знань про етапи розвитку державності і права від найдавніших часів до сьогодення, вміння проводити аналіз подій та історико-правових явищ, визначати їх причини та наслідки, навчити використовувати державно-правовий досвід для вирішення актуальних проблем сьогодення; розвивати пізнавальні інтереси студентів, викликати науковий інтерес до більш глибокого дослідження окремих фактів в історії державно-правової думки, спонукати до роботи з першоджерелами, працями вчених; виховувати національну свідомість, повагу до своєї Батьківщини, свого народу. Метою вивчення дисципліни «Історія держави та права» є виявлення історичних закономірностей розвитку держави й права.

Результати освітнього компонента				
Сим вол РН	Внаслідок вивчення ОК студент буде здатним продемонструвати такі результати навчання:	Посилання на символ ПРН	Методи викладання і навчання	Методи оцінювання досягнення РН

3	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел	ПРН3	Лекції, семінари, самостійне навчання	Усна презентація, письмове узагальнення Усні відповіді
6	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.	ПРН6		
7	Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.	ПРН7		
9	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.	ПРН9		
12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.	ПРН12		
14	Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.	ПРН14		
17	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.	ПРН17		
18	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.	ПРН18		
19	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.	ПРН19		
20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки	ПРН20		
24	Застосовувати практичні навички в розв'язанні проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.	ПРН 24		

Зв'язок з програмними результатами навчання	
Шифр програмного РН	Результати навчання цього ОК деталізують такі програмні результати навчання:
ПРН3	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ПРН6	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
ПРН7	Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
ПРН9	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
ПРН12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН14	Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.
ПРН17	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.
ПРН18	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
ПРН19	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
ПРН20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
ПРН 24	Застосовувати практичні навички в розв'язанні проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

Формування та розвиток компетентностей	
Посилання на шифр комп-сті	Вивчення ОК передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК6	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК8	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК9	Здатність працювати в команді.
ЗК10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК14	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
СК2	Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
СК16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
СК17	Здатність виділяти юридично значимі факти у різних правових ситуаціях.

Технологія навчання	Змішане навчання із використанням дистанційних методів навчання для забезпечення самооцінювання здобувачів вищої освіти
---------------------	---

4. Програма та тематичний план освітнього компонента	
Програма освітнього компонента	Історія держави та права History of the State and Law

Лекційні заняття				
Символ одиниці змісту	Опис змісту навчання (теми)	Посилання на РН	ДФ год.	ЗФ год
Тема 1.	Предмет, завдання та методи пізнання дисципліни «Історія держави та права».	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 2.	Утворення Афінської держави та античних міст-держав Північного Причорномор'я та Приазов'я.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 3.	Держава і право Візантії.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Тема 4.	Держава і право Польщі.	ПРН3, ПРН 6,	2	2

		ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24		
Тема 5.	Держава та право США.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 6.	Держава і право Київської Русі.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 7.	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та їх правове становище.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 8.	Характеристика права на українських землях кінця XIV – середини XVI ст. та його кодифікація у Великому князівстві Литовському.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Тема 9.	Розвиток українського козацтва, його організація та боротьба за права українського народу (XV ст. – 1657 р.)	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17,	2	

		ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24		
Тема 10.	Боротьба України-Гетьманщини за збереження своєї політичної автономії (друга пол. XVII ст. – перша пол. XVIII ст.).	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 11.	Суспільно-політичний лад і право на українських землях під владою іноземних держав.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 12.	Держава і право УНР та Української Держави (березень 1917–1918 рр.).	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Тема 13.	Становлення радянської державності в Україні (1917–1929). Особливості здійснення нової економічної політики в УСРР.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Тема 14.	Відродження і розбудова незалежної Української держави на сучасному етапі.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20,	2	2

		ПРН 24		
Усього			28	18

Практичні, семінарські, лабораторні заняття				
Символ одиниці змісту	Опис змісту навчання (теми)	Посилання на РН дисципліни	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Предмет, завдання та методи пізнання дисципліни «Історія держави та права».	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 2.	Утворення Афінської держави та античних міст-держав Північного Причорномор'я та Приазов'я.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 3.	Держава і право Візантії.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Тема 4.	Держава і право Польщі.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Тема 5.	Держава і право франків.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17,	2	

		ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24		
Тема 6.	Держава і право Австрії та Австро-Угорщини.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 7.	Держава і право Київської Русі.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 8.	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та їх правове становище.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Тема 9.	Характеристика права на українських землях кінця XIV – середини XVI ст. та його кодифікація у Великому князівстві Литовському.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Тема 10.	Розвиток українського козацтва, його організація та боротьба за права українського народу (XV ст. – 1657 р.)	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2

Тема 11.	Боротьба України-Гетьманщини за збереження своєї політичної автономії (друга пол. XVII ст. – перша пол. XVIII ст.).	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	2
Тема 12.	Суспільно-політичний лад і право на українських землях під владою іноземних держав.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Тема 13.	Держава і право УНР та Української Держави (березень 1917–1918 рр.).	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Тема 14.	Становлення радянської державності в Україні (1917–1929). Особливості здійснення нової економічної політики в УСРР.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Тема 15.	Держава і право Радянської України 1930–1953.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	

Тема 16.	Відродження і розбудова незалежної Української держави на сучасному етапі.	ПРН3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20, ПРН 24	2	
Усього			32	12

Самостійна робота				
Символ одиниці змісту	Опис змісту навчання (наприклад, теми або види навчальної активності)	Посилання на РН ОК	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Предмет, завдання та методи пізнання дисципліни «Історія держави та права».	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	6
Тема 2.	Утворення Афіньської держави та античних міст-держав Північного Причорномор'я та Приазов'я.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	6
Тема 3.	Держава і право Візантії.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	6
Тема 4.	Держава і право Польщі.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	6
Тема 5.	Держава і право франків.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	6
Тема 6.	Держава і право Австрії та Австро-Угорщини.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	6
Тема 7.	Держава і право Франції.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	6
Тема 8.	Держава і право Туреччини.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7

Тема 9.	Держава та право США.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7
Тема 10.	Держава і право Київської Русі.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7
Тема 11.	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та їх правове становище.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7
Тема 12.	Характеристика права на українських землях кінця XIV – середини XVI ст. та його кодифікація у Великому князівстві Литовському.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7
Тема 13.	Розвиток українського козацтва, його організація та боротьба за права українського народу (XV ст. – 1657 р.)	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7
Тема 14.	Боротьба України-Гетьманщини за збереження своєї політичної автономії (друга пол. XVII ст. – перша пол. XVIII ст.).	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7
Тема 15.	Суспільно-політичний лад і право на українських землях під владою іноземних держав.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7
Тема 16.	Держава і право УНР та Української Держави (березень 1917–1918 рр.).	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7
Тема 17.	Держава і право ЗУНР та УНР доби Директорії.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7
Тема 18.	Становлення радянської державності в Україні (1917–1929). Особливості здійснення нової економічної політики в УСРР.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7
Тема 19.	Держава і право Радянської України 1930–1953.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7
Тема 20.	Держава і право УРСР з 1954-1990 рр.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	5	7

Тема 21.	Відродження і розбудова незалежної Української держави на сучасному етапі.	РН 3,6,7,9,12, 14,17,18,19, 20,24	10	7
Усього			110	140

Індивідуальні завдання				
Символ одиниці змісту	Опис змісту індивідуального завдання	Посилання на РН ОК	ДФ год.	ЗФ год.
	Підготовка реферату (доповіді) або презентації в межах питань, що розглядаються на лекційних та семінарських заняттях. Доповідь є інформаційним повідомленням.	РН 3,6,7,9,12, 14,18,19,20, 24	10	10

5. Ресурси для навчання	
Список основних джерел	Базова література - Гончаренко В.Д. Історія держави і права України: підруч. Київ: Право, 2019. 552 с. - Єрмолаєв В. М. Історія держави і права України: підручник. Х.: Право, 2021. 472 с. - Єфремова Н.В., Корнієнко І.В. Історія української юриспруденції. Навчально-методичний посібник. Одеса: Юридична література, 2020. 112 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14771 - Історія держави і права зарубіжних країн (Середні віки). За редакцією Б. Й. Тищика. Львів, 2006. 384 с. - Історія держави і права зарубіжних країн: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки; [Бандурка О. М., Швець Д. В., Бурдін М. Ю., Головка О. М., та ін.; вступ. Слово О. М. Бандурки]. Харків: Майдан, 2020. 618 с. - Історія держави і права України: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук. проф. О. М. Бандурки; [Бандурка О. М., Бурдін М. Ю., Гавриленко О. А. та ін.; вступ. слово О. М. Бандурки]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 448 с. - Історія держави і права України: підручник/ В.Д. Гончаренко, В.М. Єрмолаєв, В.О. Рум'янцев та ін.; за ред. В.Д. Гончаренко. Х.: Право, 2018. - Історія держави і права: підручник. За заг. ред. док. юрид. наук, проф. О.М. Бандурки / О. М. Бандурка, О.М. Головка, В.А. Греченко, І.А. Логвиненко та ін. Харків: Майдан, 2018. С. 569. - Історія держави та права України (схеми та таблиці): навчальний посібник / О. В. Шкуратенко та ін. К.: «Видавництво Людмила», 2020. 174 с. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/handle/123456789/18071 - Історія держави та права України: підручник для курсантів та студентів вищих навчальних закладів / О. М. Бандурка, М. Ю. Бурдін, О.М. Головка та ін. ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Майдан, 2018. 616 с. URL: https://dspace.univd.edu.ua/items/2c4c8069-6261-4f04-8919-d9def3cbe9c5 - Кисляк Л. Н., Коваль І. В. Історія держави і права України: навчально-методичний посібник для організації практичних занять і самостійного вивчення дисципліни студентами Івано-Франківського юридичного інституту та фахового коледжу Національного університету «Одеська юридична академія». Івано-Франківськ: ІФЮІ НУ «ОЮА», 2020. 172 с. - Кисляк Л.Н. Правова спадщина України: Навчально-методичний посібник для студентів Івано-Франківського юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія». Івано-Франківськ: ІФЮІ НУ

«ОЮА», 2020. 240 с.

13. Тищик Б. Й., Бойко І. Й. Історія держави і права України. Академічний курс: підручник. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Київ: Ін Юре, 2015. 807 с.
14. Трофанчук Г. І. Історія держави та права України: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2023. 568 с.
15. Хрестоматія з історії держави і права України. У 2-х т. / За ред. В.Д. Гончаренка. Київ, 2003.

Нормативно-правові джерела

16. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
17. Аналітична записка Центру політико-правових реформ «Огляд судової реформи в Україні. Роль модельних судів». URL: pravo.org.ua/files/Sud/Reforma/Oglad_model%20sudu.doc
18. Закон України «Про вибори Президента України» від 5 березня 1999 р. № 474-IV (В ред. Закону від 18 березня 2004 р. № 1630-IV). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-14>
19. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 5 березня 1998 р. № 183/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>
20. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>
21. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>
22. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993 № 3781-XII URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12/ed20121119/> (дата звернення: 10.10.2018).
23. Закон України «Про комітети Верховної Ради України» від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР (В ред. Закону від 22 грудня 2005 р. № 3277-IV) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-вр>
24. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (із змін.) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>
25. Закон України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII (в ред. Закону 2001 р.) (із змін.) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>
26. Про основні напрямки внутрішньої і зовнішньої політики СРСР: постанова першого З'їзду народних депутатів СРСР від 17.09.1989 р. № 218 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/218-89-п>.
27. Про зміни і доповнення до Конституції (Основного Закону) Української РСР: Закон від 24.10.1990 № 404-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-12>.
28. Про господарські суди: Закон України від 04.06.1991 № 1142- XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1142-12>.
29. Про Конституційний Суд України: Закон України від 03.06.1992 № 2400-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2400-12>.
30. Про кваліфікаційні комісії, кваліфікаційну атестацію і дисциплінарну відповідальність суддів судів України: Закон України від 02.02.1994 № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3911-12>.
31. Про органи суддівського самоврядування: Закон України від 02.02.1994 № 3909-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-12>.
32. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду: Закон України від 01.12.1994 р. № 266/94-ВР 218

33. Договірні-правова база відносин співробітництва Україна – ЄС. URL: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/63716.htm>
34. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24.03.1998 р. № 202/98-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/202/98-вр>.
35. Про судоустрій України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3018-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3018-14>.
36. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
37. Про доступ до судових рішень : закон України від 22.12.2005 р. № 3262-IV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3262-15>.
38. Про граничну чисельність працівників апарату апеляційних та місцевих загальних судів: розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.06.2007 р. № 486-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/486-2007-р>.
39. Питання Ради з питань судової реформи: Указ Президента України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826/2014>.
40. Питання Ради з питань судової реформи: Указ Президента України від 08.04.2014 № 1188-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826/2014>. 292
41. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12.02.2015 № 192-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19>.
42. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.
43. Про Вищу Раду Правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.
44. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.
45. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03.10.2017 № 2147-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>
46. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96- ВР URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
47. Про державний суверенітет України: декларація України від 16.07.1990 № 5-XII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1990. № 31. Ст. 429.
48. Про проголошення незалежності України: постанова Верховної Ради України від 24.08.1991 № 1427-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 502.
49. Декларація прав національностей України: декларація Верховної Ради України від 01.11.1991 № 1771-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 53. Ст. 799.
50. Про правонаступництво України: закон України від 12.09.1991 № 1543-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 46. Ст. 617.
51. Про міжнародні договори України від 29.06.2004 № 1906-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>.
52. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.
53. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору): закон України від 07.02.2019 № 2680-VIII.
54. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 травня 2018 року «Про припинення дії для України окремих міжнародних договорів, укладених у рамках Співдружності Незалежних Держав»: Указ Президента

	України від 19.05.2018 № 139/2018. Офіційний вісник Президента України. 2018. № 13. С. 4. 55. Про створення Співдружності Незалежних Держав: міжнародна угода Співдружності Незалежних Держав від 08.12.1991. Зібрання чинних міжнародних договорів України. 1990–1991. № 1. С. 290. 56. Про міжнародні зобов'язання в галузі прав людини і основних свобод: декларація глав держав-учасниць СНД від 24.09.1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_036. 57. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: міжнародна угода від 27.06.2014 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011. 58. Загальна декларацією прав людини: декларація ООН від 10.12.1948 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015. 59. Міжнародна конвенція з ліквідації всіх форм расової дискримінації: конвенція ООН від 21.12.1965 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105. 60. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: пакт ООН від 16.12.1966 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043. 61. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: пакт ООН від 16.12.1966 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042. 62. Заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі: акт ООН від 01.08.1975 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055. 63. Паризька хартія для нової Європи: хартія ОБСЄ від 21.11.1990 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_058.
--	---

Список допоміжних джерел	<i>Допоміжна</i> - Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 324 с. - Аніщук Н. В., Горяга О. В. Взаємодія гендерної історії з історією держави і права. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2023. № 6. С. 748–750. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2023/178.pdf - Аніщук Н. В., Горяга О. В. Впровадження гендерного підходу в історії держави і права. <i>Право та державне управління</i>. 2023. № 2. С. 424–428. URL: http://pdujournal.kpu.zp.ua/archive/2_2023/61.pdf - Артьомов І. Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції. Навчальний посібник. Ужгород: Ліра, 2008. 332 с. - Бабінова О. В. Розвиток місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі реформування: проблеми та пріоритети. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2008. № 4. С. 132–138. - Беззуб І. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:such-asnij-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350 - Безносьок О. П. Зародження українського конституціоналізму та роль діяльності Кирило-Мефодіївського товариства в його становленні.
--------------------------------	--

- Європейські перспективи. Науково-практичний журнал. 2022. № 4. С. 56-62.
8. Безносьок О. П., Юрчишин Н. Г. Права людини у праві Європейського Союзу. Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-ти річчя проголошення незалежності України та 25-ти річчя прийняття Конституції України): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 21 травня 2021 р.). // Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2021. Т. 1. С. 339-342.
 9. Білецький Л. Т. Руська Правда й історія її тексту. *Антологія української юридичної думки*. В 6 т./ Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Том 2: Історія держави і права України: Руська Правда. К., 2002.
 10. Бойко І. Розвиток європейських традицій місцевого самоврядування у Галичині. *Право України*, 2007. №5.
 11. Борисова Ю. Європейська інтеграція. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Юридичні науки». 2013. № 1. С. 37 – 42.
 12. Гамбург Л. Формування судової компетенції гетьмана і старшинських рад в козацькому судоустрої Війська Запорізького. *Право України*, 2005. №1.
 13. Горяга О. В., Остапенко Т. О. Загальнокримінальні засади дослідження системи законодавства про державні злочини на українських землях у післяреволюційний період. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* № 3. Дніпро, 2022, С. 12–16. URL: <http://apnl.dnu.in.ua/arkhiv?vd=115> URL: <http://www.lsej.org.ua/index.php/arkhiv-nomeriv>
 14. Гриценко В. Г. Компетенція правоохоронних органів. Наукові записки. Серія: право. 2018. Вип. 4. С.64-69.
 15. Грובה В. П. Система місцевого самоврядування в Україні: проблеми теорії і практики: дис. ... др-а юрид. наук: 12.00.02 / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2013. 415 с.
 16. Гураль П. Органи самоврядування у містах Київської Русі. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*. Матеріали VII регіональної науково-практичної конференції 13-14 лютого 2001. Львів, 2001.
 17. Єфремова Н. Права людини та громадянина у конституційних актах Української Народної Республіки. *Юридичний вісник* № 3/2021. Одеса: Гельветика. С. 7–14. URL: <http://yurvisnyk.in.ua>
 18. Єфремова Н. В. Особливості формування ідеї захисту прав людини у містах-державках Шумеру. *Юридичний вісник* № 5 2022 р. С. 9–18. URL: <http://yurvisnyk.in.ua/index.php/yuridichnij-visnik-5-2022.html>
 19. Єфремова Н. В., Корнієнко І. В. Науково-педагогічна діяльність Миколи Розенталя в умовах політичних утисків і терору в СРСР. *Юридичний вісник* № 2/2023. Одеса: Гельветика. С. 193–204. URL: <http://yurvisnyk.in.ua>
 20. Єфремова Н. В., Корнієнко І. В., Горяга О. В. Порушення права людини на свободу наукової творчості в історичній науці УРСР 1920–1940-х років. *Юридичний науковий електронний журнал*, 2023. № 7., с. 530–535
 21. Калінкін А. С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади: проблеми теорії та практики: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ, 2016. 198 с.
 22. Кисляк Л. Конституція Пилипа Орлика – важлива пам'ятка правової культури України XVIII століття. *Правова система України: сучасний стан та актуальні проблеми*. Матеріали Першої міжрегіональної року). м. Івано-Франківськ: Голіней О. М., 2012. С.11 – 15.
 23. Клімова Г. П. Місцеве самоврядування в Україні: історія і сучасність. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2004. Вип. 8. С. 80-89.
 24. Коритко Л. Я. Доктринальні особливості взаємодії правових культур в

- добу Середньовіччя та Відродження. Південноукраїнський правничий часопис. 2020, № 4. С. 142-146 <https://doi.org/10.32850/sulj.2020.4.24>
25. Крупіна Н. А. Еволюція інституту місцевого самоврядування. Вісник соціально-економічних досліджень. 2010. № 37. С. 58-64.
 26. Ленігевич Б. В. Взаємодія інституту президентства та органів державної влади. Державноуправлінські студії. 2017. № 1. С. 1-4.
 27. Мамедова А. Е. Система джерел права Туреччини. *Правова держава*. № 27 (2017). С. 12–19.
 28. Манюк, П. Т. Право вето Президента України у контексті правової охорони Конституції України. Порівн.-аналіт. право. 2013. № 3–2. С. 87-89.
 29. Мартинюк Р. С. Конституційно-правовий статус Президента України та Кабінету Міністрів України: пошук оптимальної моделі компетенційних взаємозв'язків. Публічне право. 2016. № 4 (24). С. 66-75.
 30. Мацькевич М. Рецепція австрійської державно-правової культури в Галичині в 1771-1918 рр. *Право України*, 2007.- №6.
 31. Мороз Н. Розвиток місцевого самоврядування як інституту громадянського суспільства в Україні (1990 – 2000 роки). *Сіверянський літопис*. 2017. № 1-2. С. 243-249.
 32. Мочульська М. Основні типи сучасного розуміння правової доктрини. Вісник Львів. ун-ту. Серія юридична. 2012. Вип. 56. С. 44-52.
 33. Овакімян М. Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. 2/1. С. 151-156.
 34. Окиншевич А. Центральні установи України-Гетьманщини XVII-XVIII ст. Ч. II. Рада старшини // Антологія української юридичної думки. В 6 т./ Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Том 3: Історія держави і права України: козацько-гетьманська доба. Київ, 2003.
 35. Остапенко Т.О., Горяга О.В. Загальнокримінальні засади дослідження системи законодавства про державні злочини на українських землях у післяреволюційний період. *Актуальні проблеми Вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 3. С. 12–17.
 36. Палагнюк Ю. Поняття «Європейська інтеграція» в державному управлінні. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. 2011. № 2. С. 110–115.
 37. Петрів Р. Адміністративно-територіальний поділ і місцеві органи управління Східної Галичини (70-ті роки XVIII ст. – 70-ті роки XIX ст.). *Право України*, 2000. №9.
 38. Сокур Ю. Торгівля та підприємництво у Запорозькій січі і гетьманській Україні. *Право України*, 2004. №5.
 39. Тимошук О.В. Охоронний апарат Української держави (квітень-грудень 1918 р.). Харків, 2000.
 40. Українське законодавство партисипації (участі громадян у формуванні й реалізації державної, регіональної та місцевої політики. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 300 с.
 41. Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657 1687) / Упоряд.: І. Бутич, В. Ринсевич, І. Тесленко; Ред. кол.: П. Сохань (голова), Г. Боряк, В. Брехуненко, І. Бутич (заст. голови), Я. Дашкевич, О. Купчинський, О. Маврін, Ю. Мицик, О. Музичук, О. Романів, В. Смолій, Ю. Шемшученко. Ін. укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; НТШ; Центральний державний історичний архів України. Київ; Львів, 2004. 1118 с.
 42. Фрицький, Ю. О. Державна влада в Україні: становлення, організація, функціонування. Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпропетровськ: Ліра ЛТД, 2006. 359 с.
 43. Хрестоматія з історії держави і права України: у 2-х т.: навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищих закл. освіти / за ред. В.Д. Гончаренка; уклад.: В.Д.

	Гончаренко та ін.; Академія правових наук України, Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. 2-е вид., переробл. і допов. К.: Ін Юре, 2000. Т. 1: 3 найдавніших часів до початку XX ст. 2000. 472 с. 44. Чабах О. Правова гармонізація як необхідна складова євроінтеграційних процесів України. <i>Юридичний вісник</i>. 2014. № 3. С. 46-50. 45. Чубатий М.А. Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй // Антологія української юридичної думки. В 6 т./ Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Том 2: Історія держави і права України: Руська Правда. Київ, 2002. 46. Шершенькова В. А., Попсуєнко Л. О. Перша кодифікація права в радянській Україні (20-ті рр. XX ст.) <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2021. № 4. С. 82–84. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/20.pdf 47. Шершенькова В. А. Загальна характеристика кодифікації законодавства УРСР (50–80-ті рр. XX ст.). <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2023. № 6. С. 58–60. URL: http://lsej.org.ua/6_2023/11.pdf 48. Шершенькова В. А. Правове регулювання сімейних відносин в Україні (70–80-ті рр. XX ст.). Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень: Міжн. наук.-практ. конф. Одеса, 2023. Т. 1. С. 126–129. URL: http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/25887 49. Шершенькова В.А., Шершеньков В. С. Кримінальна відповідальність козаків за звичаєвим правом. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття. 2022. URL: http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/18132
--	---

Інформаційні ресурси в Інтернеті	Інтернет-ресурси: - Офіційний сайт Верховної Ради України: www.zakon.rada.gov.ua - Урядовий портал України: http://www.kmu.gov.ua - Сайт нормативно-правових документів Кабінету Міністрів України: www.kmu.gov.ua - Офіційний веб-портал судової влади: www.scourt.gov.ua - Офіційний сайт Міністерства Юстиції України: https://minjust.gov.ua/ - Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України: http://www.mvs.gov.ua - Офіційний сайт Генеральної прокуратури України: http://www.gp.gov.ua - Правознавець: Електронна бібліотека юридичної літератури: http://pravoznavec.com.ua - Електронна онлайн бібліотека: http://ualib.com.ua/ - Електронна бібліотека підручників: http://info-library.com.ua/ - Підручники онлайн: http://books.br.com.ua/ - Інститут законодавства Верховної Ради України: http://instzak.rada.gov.ua - Книжкова палата України імені Івана Федорова: http://www.ukrbook.net/ - Національна академія правових наук України: http://www.aprnu.kharkiv.org/ 3. - Національна історична бібліотека України: http://www.dibu.kiev.ua/ - Національна парламентська бібліотека України. www.nplu.org/ - Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка: http://korolenko.kharkov.com/ - Наукова бібліотека ім. В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3

	19. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка: http://library.lnu.edu.ua/bibl/ 20. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника: http://www.library.lviv.ua/ 21. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого: https://nlu.org.ua/ 22. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання: http://www.nbuv.gov.ua/
--	--

6. Контрольні заходи	
Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань

Схема нарахування балів (складові оцінювання результатів навчання)			
Пункт оцінки	% підсумкової оцінки або максимальна оцінка в балах	Групове чи індивідуальне оцінювання	Посилання на РН
Поточний контроль, разом, у т.ч.:	60		
• усне опитування	30	Групове та індивідуальне	3,6,7,9,12,14,17,18,19,20,24
• індивідуальні завдання	15	Індивідуальне	3,6,7,9,12,14,18,19,20,24
• вирішення практичних завдань	15	Індивідуальне	3,6,7,9,12,14,18,19,20,24
Підсумковий контроль, разом, у т.ч.:	40		
• письмова компонента	20	Індивідуальне	3,6,7,9,12,14,18,19,20,24
• усна компонента	20	Індивідуальне	3,6,7,9,12,14,18,19,20,24
Разом за дисципліну	100		

Шкала та критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Значення оцінки ЕКТС	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній галузі; матеріал викладає логічно, послідовно та переконливо; самостійно розкриває власні обдарування і нахили	відмінно	Зараховано
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці,	добре	

			вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.		
74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вмє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.		
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	задовільно	
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	незадовільно	Не зараховано
0-34	F	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.		

7. Інші застереження щодо вивчення освітнього компонента

Вимоги викладача:	Регулярне відвідування лекційних та семінарських занять, самостійна робота та опрацювання рекомендованої літератури і матеріалів є необхідною умовою. Користування електронними пристроями (телефони, планшети ПК тощо) під час аудиторної роботи дозволяється тільки з дозволу викладача та у відповідних до навчального курсу цілях..
-------------------	---

Припущення основних проблем, пов'язаних з реалізацією курсу	Вивчення дисципліни «Історія держави та права» може супроводжуватися певними проблемами, які пов'язані зі складністю історичних процесів, великою кількістю правових джерел та специфікою їхнього аналізу. Ось основні припущення щодо труднощів, з якими можуть стикатися студенти: 1. Великий обсяг інформації - Необхідність запам'ятовувати значну кількість дат, подій, правових актів. - Складність вивчення розвитку державних та правових інституцій у різні історичні періоди. 2. Відсутність зв'язку з сучасністю - Деякі студенти не бачать практичного застосування історичних знань у правничій діяльності. - Складність у розумінні значення історичних правових
---	--

	систем для сучасного законодавства. 3. Труднощі у аналізі історичних правових джерел - Необхідність працювати з архаїчними юридичними термінами та текстами. - Відмінності між давніми та сучасними правовими поняттями. 4. Суперечливість історичних фактів - Різні підходи до трактування подій у різних наукових школах. - Політична заангажованість деяких історичних джерел. 5. Відсутність міждисциплінарного підходу - Недостатня інтеграція історичних знань із сучасними правовими дисциплінами. - Проблеми з розумінням взаємозв'язку історичних подій та їхнього впливу на правову систему. 6. Труднощі у використанні іноземних джерел - Багато історичних правових документів написані старими або іноземними мовами. - Проблеми з правильним перекладом і тлумаченням правових норм минулих століть. 7. Відсутність практичного застосування - Вивчення дисципліни часто обмежується теоретичним матеріалом без практичних завдань. - Недостатня кількість аналізу історичних судових процесів, документів, конституцій. Варіанти вирішення цих проблем: - Використовувати інтерактивні методи навчання (історичні реконструкції, моделювання судових процесів минулого). - Пояснювати зв'язок історичних правових норм із сучасними законодавчими актами. - Залучати порівняльний аналіз різних правових систем для кращого розуміння їхньої еволюції. - Використовувати аудіовізуальні матеріали (документальні фільми, віртуальні екскурсії).
--	---